

Høring – forskrift om skoleregler og skoledemokrati

1. Innledning

Utdanningsetaten (UDE) legger med dette frem endringer i forskrift om skoleregler og skoledemokrati i Oslo skolen på høring.

Frist for høringsinnspill er 12. mai 2025.

Som følge av ny opplæringslov ble det sommeren 2024 vedtatt ny forskrift om skoleregler og skoledemokrati. Denne forskriften erstattet det som tidligere var kjent som ordensreglene.

Selv om forskrift om skoleregler og skoledemokrati bare har vært i kraft siden 1. august 2024, mener Utdanningsetaten at det er behov for endringer i forskriften.

I forskriften er det sentrale regler som berører alle elever i Oslo skolen. Vi har derfor vært opptatt av å sikre en større medvirkning fra elever i utformingen av forskriften. I arbeidet med forslag til endringer har vi innhentet innspill fra elever, skoleledere og andre organisasjoner.

Forskriften som legges frem for høring viderefører i stor grad de allerede vedtatte skolereglene. Vi har likevel foreslått noen endringer. Vi har blant annet foreslått endringer som skal gjøre forskriften mer forståelig og oversiktlig.

De foreslåtte endringene er i hovedtrekk at:

- skolene, foreldrene og elevene selv kan bestemme hvordan skoledemokratiet skal organiseres
- forbudet mot stygg språkbruk tydeliggjøres
- det innføres en ny regel om hvordan ansatte skal opptre ovenfor elevene
- det innføres felles regler for forsentkomming og fravær
- det innføres en ny regel om bilder, filming og lydopptak uten samtykke
- det innføres en ny regel om plagiat og bruk av KI

2. Forslag vi gjerne ønsker innspill på

Vi ønsker gjerne innspill på alle forslagene til endringer i forskriften. Vi har likevel noen konkrete forslag som vi ber høringsinstansene ta særlig stilling til.

Ny regel om fravær og forsentkomming

Vi foreslår nye felles regler for kommunen for når det skal føres fravær i videregående skoler. Vi ønsker gjerne tilbakemeldinger fra høringsinstansene på om en slik endring er ønskelig og at det pekes på dilemmaer knyttet til å ha eller å ikke ha en slik felles regulering.

Erfaring med mobilreglene

Vi ber om innspill fra høringsinstansene om erfaringene med hvordan mobilreglene fungerer, og eventuelle innspill på endringer.

Endringer i krav til brukerorgan

Vi har også foreslått endringer i reglene om skoledemokrati. Vi ber om høringsinstansenes innspill på foreslåtte endringer.

3. Om medvirkningsprosessen

Utdanningsetaten har gjennomført workshops med tre grupper med elever fra henholdsvis barneskolen, ungdomskolen og videregående skole. I forkant av workshopene fikk elevene muligheten til å ta opp konkrete problemstillinger med medelever. Elevene har fått uttale seg om språk, struktur og innholdet i forskrift om skoleregler og skoledemokrati.

Vi har også vært i kontakt med Kommunalt foreldreutvalg, Elevorganisasjonen og Elev- og lærlingombudet, og bedt om innspill. I tillegg har vi bedt om innspill fra skoleledere i videregående skole og utvalgte skoleledere i grunnskolen. Utover dette har vi hatt interne prosesser i Utdanningsadministrasjonen for å innhente innspill til arbeidet med forskriften.

4. Om språk og struktur

I forbindelse med medvirkningsprosessen har elevene, spesielt på barne- og ungdomskolen, gitt tilbakemelding om at språket i gjeldende forskrift er for vanskelig.

Vi har lagt vekt på at forskriften skal kunne forstås av alle. Vi har derfor gjort flere endringer i reglene for at de skal bli mer brukervennlige og lettere å lese enn dagens forskrift. Vi har omtalt flere av de språklige endringene vi har gjort (i punkt 5).

Vi har endret titlene på flere av bestemmelsene for å klargjøre hva de handler om.

Vi har skrevet forskriften i aktiv form. Forskriften er skrevet rettet direkte til eleven. I noen tilfeller, der vi har vurdert det som hensiktsmessig, har vi brukt betegnelsen «eleven» i stedet for «du».

I tillegg har vi fjernet noen regler som vi vurderer er overflødige, da de gjentar reguleringer som finnes i annet lovverk. Dette gjelder blant annet bestemmelsen om erstatningsansvar som følger av skadeerstatningsloven, bestemmelsen om vurdering av orden og oppførsel som følger av opplæringsforskriften, og bestemmelsen om hvem som kan ilegge reaksjoner som følger av opplæringsloven.

Elevmedvirkningen viste at elevene på alle trinn var klar over at det fantes regler for orden og oppførsel i skolen. Ut ifra tilbakemeldingene fra elevene ser vi at elevene blander forskriften,

lokale skoleregler og klasseregler. Vi har derfor foreslått at det i forskriften tas inn en egen bestemmelse om at det kan lages egne lokale regler som utfyller den kommunale forskriften.

Vi har tidligere hatt en veiledning til skolereglene («Veiledning til reglement for orden og oppførsel i Osloskolen»). Veilederen har i liten grad vært brukt, og er lite kjent blant skolelederne. Vi kommer ikke til å revidere veilederen, da vi anser at de nye skolereglene er tilstrekkelige.

5. Endringer

5.1 Egen forskrift for voksenopplæring

Vi foreslår at det lages en forskrift for grunnskole og videregående, og en egen forskrift for voksenopplæringen. Bakgrunnen for det er egne erfaringer og tilbakemelding fra voksenopplæringssentrene om at gjeldende forskrift ikke passer for voksne.

Ny forskrift om skoleregler og skoledemokrati i voksenopplæringen vil bli behandlet i en egen høring.

5.2 Regler for Aktivitetsskolen (AKS)

Det er adgang til å lage egne regler for AKS, noe som også er understreket av departementet i forarbeidene til opplæringsloven (Prop. 57 L (2016–2017) pkt. 8.2.3 (s. 60)). Reglene om rett til et trygt og godt skolemiljø i opplæringsloven kapittel 12 gjelder også i AKS-tiden, noe som også tilsier at det er nødvendig med regler som sier noe om for eksempel oppførsel den tiden elevene er på AKS.

Utdanningsetaten foreslår at flere av reglene i forskriften skal gjelde for AKS. Vi foreslår at det inntas en bestemmelse i forskriften § 3, om at §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10 og 16 også gjelder for AKS-tiden.

5.3 Endringer i bestemmelsen om hensynet til elevene og elevenes rett til å bli hørt

Elevenes rett til å bli hørt er lovfestet i opplæringsloven og i Barnekonvensjonen. Denne retten følger også av gjeldende forskrift om skoleregler og skoledemokrati. Av hensyn til unødvendig dobbeltregulering, har vi vurdert om bestemmelsen om elevens rett til å bli hørt, bør fjernes fra skolereglene.

Elevens rett til å bli hørt, er et viktig prinsipp. At dette prinsippet er nedfelt i skolereglene har etter vår vurdering en symboleffekt og vi foreslår derfor å videreføre bestemmelsen i skolereglene. I medvirkningsprosessen har elevene også gitt uttrykk for viktigheten av at de blir hørt i saker som berører dem.

Vi har i tillegg tatt inn en ny regel om elevens rettigheter til å bli behandlet med høflighet, respekt og omtanke. Bakgrunnen for dette er at flere av elevene ga uttrykk for at de forventet å bli møtt med gjensidig respekt og var opptatt av dette.

5.4 Forslag til ny regel om forsentkomming og fravær

Praksisen i Oslo kommune, har tidligere vært at skolen i eget ordensreglement skal ha regler for når det føres fravær og når det gis anmerkning. Dette følger av *Kommunal veileder til Utdanningsdirektoratets rundskriv av 01.08.2024 om fraværsgrensen* punkt 3.8.

I Utdanningsdirektoratets rundskriv om skoleregler punkt 6.3 står det at det bør fastsettes tydelige regler for fravær og forsentkomming i skolereglene. Det står videre at det bør avklares når forsentkomming går over i en times fravær og hvordan skolen kan reagere ved forsentkomming.

Vi har foreslått at det inntas regler om dette i forskriften (§ 9). Dette for å sikre lik praksis i Osloskolen.

Det er flere dilemmaer ved å innføre en felles regel om at det gis fravær ved forsentkomming etter 10/15 minutter, herunder blant annet at elever ikke vil komme inn til timen hvis de er forsinket 10/15 minutter, og heller oppholde seg i fellesrom på skolen.

5.5 Endringer i reglene om orden og oppførsel

Vi har gjort flere endringer i språket for å gjøre reglene mer brukervennlige. I tillegg er reglene om oppførsel nå i en egen paragraf. Dette gjør teksten lettere å lese og det blir lettere å finne frem i teksten.

I forbindelse med elevmedvirkning kom elevene med konkrete forslag til forbedringer i reglene om orden og oppførsel, f.eks. endre «fuske» til «jukse», endre «utøve» til «å gjøre», endre «rette seg etter beskjeder» til «følge beskjeder»m.m.

5.6 Endringer i regelen om hva som ikke er tillatt

Vi har gjort flere endringer i denne bestemmelsen for å gjøre den mer brukervennlig.

Formuleringen *reaksjoner* er byttet ut med *tiltak*. Dette er i tråd med opplæringslovens og Utdanningsdirektoratets ordbruk.

Vi har tatt inn en regel om grov eller nedsettende språkbruk. Denne nye reglen foreslås på bakgrunn av tilbakemelding fra elevene i medvirkningsprosessen.

Videre har vi foreslått endringer i reglene om juks (tidligere fusk). Vi tatt inn presiseringer om at bruk av andre sitt arbeid i vurderingssituasjoner og bruk av tekster som er laget av kunstig intelligens også regnes som juks. Vi anser dette som en viktig regulering som bidrar til forebygging av plagiering. Denne regelen vil allerede kunne utledes av forbudet mot å jukse, men vi mener at det er behov for en presisering.

I tillegg har vi foreslått et forbud om å ta eller bruke bilde, film eller lydopptak av medelever eller ansatte uten deres samtykke. Mobilbruk i skolen fører til mange situasjoner der elever opplever at det blir tatt bilde, film- eller lydopptak uten samtykke, noe som også ble bekreftet av

flere skoleledere da de ga innspill på skolereglene. Det har også vært flere hendelser knyttet til mobbing, voldsutøvelse og andre krenkelser som har blitt filmet og delt på sosiale medier. Vi mener at et klart forbud bidrar til å skape et trygt og godt skolemiljø for alle elever. I tillegg er det viktig å ivareta elever og ansatte sitt rett til personvern.

5.7 Endringer i saksbehandlingsreglene

Reglene om saksbehandling (eksisterende forskrift § 12) kommer i stor grad frem av forvaltningsloven. Vi har valgt å forkorte og forenkle denne paragrafen. Vi har valgt å beholde noen av formuleringene i den nye forskriften, da vi anser det som viktig for å synliggjøre skolens plikter når de skal avgjøre tiltak ovenfor elever.

5.8 Endringer i bestemmelsen om skoledemokrati

Vi har foreslått at ordningen med driftsstyrer på skolene videreføres. Eventuelle endringer når det gjelder driftsstyreordningen bør gjøres i egen prosess. Vi gjør likevel oppmerksom på at vi i arbeidet med forskriften, har fått innspill om at driftsstyreordningen bør gjennomgås og revideres.

I ny opplæringslov har kommunen og den enkelte skole nå større frihet når det gjelder organiseringen av skoledemokratiet. Det skal gå frem av skolereglene hvordan skoledemokratiet er organisert. Elevene og foreldrene skal være representert i organ ved grunnskoler, og elevene skal være representert i organ ved videregående skoler.

Utgangspunktet er at hver grunnskole og videregående skole skal ha et elevråd som er valgt av elevene ved skolen. Elevene kan likevel velge å organisere seg på en annen måte. Utgangspunktet er også at hver grunnskole skal ha et arbeidsutvalg som er valgt av foreldrene på skolen (FAU). Foreldrene kan likevel velge å organisere seg på andre måter. Andre brukerorgan skal også gå frem av skolereglene.

For å bidra til økt medvirkning, mener vi at det i større grad bør være opp til foreldrene, elevene og de ansatte på hver enkelt skole å bestemme hvordan de skal organisere skoledemokratiet, herunder hvilke brukerorgan de skal ha.

Vi foreslår derfor å fjerne kravet til at det skal være skolemiljøutvalg på hver skole. Vi foreslår videre at det blir opp til hver skole hvordan de vil organisere brukermedvirkningen.

5.9 Fjerning av bestemmelse om forbud mot fysisk avstraffelse og kollektiv straff

I tidligere opplæringslov var det presisert at ordensreglementet skulle si noe om at fysisk refsing eller annen krenkende behandling ikke kunne benyttes. I ny opplæringslov er dette kravet fjernet. I forarbeidene (Prop. 57 L (2022-2023) punkt 34.2.4) viser departementet at forbudet mot fysisk og kollektiv straff uansett følger av elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

Som en følge av dette har vi foreslått at formuleringene om fysisk refselse og kollektiv avstraffelse tas ut av bestemmelsen om tiltak.

5.10 Bestemmelse om politianmeldelse

Vi har foreslått å videreføre regelen om at skolen normalt skal anmelde straffbare forhold til politiet og at skolen for mindre alvorlige forhold skal gjøre vurdering av om anmeldelse er hensiktsmessig.

Videre har vi foreslått å fjerne setningen om at skolen bør vurdere en gjenopprettende prosess i regi av konfliktrådet. Begrunnelsen vår for dette, er at skolen uansett må ta stilling til dette når forhold politianmeldes. Det er vårt inntrykk at skolene gjør denne vurderingen. Vi vurderer at det ikke er nødvendig å ha med en egen regulering om dette i skolereglene.

5.11 Ny bestemmelse om muligheten til å kunne vise bort uvedkommende

Flere skoleledere på videregående skole har ønsket en ny bestemmelse om muligheten til å kunne vise bort uvedkommende fra skolens område. De erfarer at elever oppsøker hverandre på ulike skoler i skoletiden, noe som kan skape uheldige situasjoner (vold, krenkelser og salg av narkotika). Dette går også utover skolemiljøet til andre elever.

Skolene kan vise bort uvedkommende fra skolens område i kraft av at de har eierrådigheten til skolebygget. Vi foreslår at det inntas en egen bestemmelse om det i forskriften, for å synliggjøre denne adgangen.

6. Erfaringer med mobilregler

6.1 Erfaring fra skolelederne

Tilbakemeldingen fra skolelederne er at mobilforbudet praktiseres ulikt fra skole til skole. Noen skoler har regler om at mobilen skal ligge i mobilhotell, mens andre skoler har regler om at mobilen skal ligge i sekken. Skolelederne forteller at de bruker mye tid på å sørge for at elevene overholder reglene, og at det er nødvendig med regelmessige påminnelser, slik at praktiseringen er i tråd med de reglene skolen har.

Tilbakemeldingen fra skolelederne er likevel at de opplever at den ordningen de har valgt fungerer godt for dem, og at det bør være opp til hver enkelt skole å bestemme hvordan mobilreglene skal praktiseres.

6.2 Erfaring fra elevene

Tilbakemeldingene vi har fått fra elevene viser at skolene praktiserer mobilforbudet forskjellig fra skole til skole. For noen videregående skoler forteller også elevene at det er forskjellige regler avhengig av hvilken studieretning de går på. Tilbakemeldingene viser også at elevene har ulik oppfatning av hvordan mobilforbudet fungerer. Noen elever forteller at det har blitt strengere på deres skole etter at mobilforbudet kom inn i forskriften, mens noen forteller at det ikke er noen stor forskjell fra slik det var før.

Elevene har gitt tilbakemelding om at de er mer fokuserte i timen når de ikke kan bruke mobiltelefonen i undervisningstiden. Elevene på barne- og ungdomstrinnet opplever

også at de er mer sosiale i friminuttene. Flere elever på ungdomstrinnet ønsker å ha mobiltelefon i storefri for å få kontakt med elever som ikke går i klassen. De har også apper på mobilen som de trenger i storefri, som f.eks. Ruter og Vipps.

Den gjennomgående tilbakemeldingen fra elevene er at mobilreglene praktiseres for strengt. Dette gjelder særlig for elever i ungdomsskolen der hvor praksisen er at mobilen skal ligge i mobilhotell hele dagen. Noen elever forteller at de tror at mobilforbudet ville fungert bedre dersom det ikke var mobilhotell. Bakgrunnen for at de sier dette, er at noen få elever operer med to telefoner og mange elever sier til lærer at de ikke har med seg mobiltelefon, slik at de kan unngå å legge telefonen i mobilhotellet.

Desto større elevene er (siste året på ungdomsskolen og videregående), er tilbakemeldingen at elevene opplever at de har en alder som tilsier at de burde få bestemme over telefonen sin selv. Noen elever har vist til at de bør få muligheten til å «være voksne» og ta ansvar for egen mobil.

6.3 Vår vurdering

Slik reglene er utformet i dag, er det opp til hver enkelt skole å lage egne regler for oppbevaring av elevens mobil. Vi mener at dette bør videreføres. De tilbakemeldingene vi har fått, viser at skolene praktiserer mobilforbudet forskjellig, men at de likevel opplever at det fungerer godt på sin skole. Vi mener at det er viktig at skoler har samme regler for alle elevene, og at det ikke skilles mellom for eksempel forskjellige studieretninger på videregående skoler. Dette kommer vi til å presisere ovenfor skolelederne.